

Krajina

I na tak na první pohled obyčejné slovo jako krajina se můžeme dívat z různých úhlů. Z pohledu dějin jde o území, které se určitou dobu vyvíjelo shodně nejen historicky, ale i politicky. Nás ale zajímá především pohled z hlediska ekologie. V tom případě není krajina vlastně nic jiného než soubor ekosystémů na určitém území, které na sebe vzájemně působí. V praxi za krajinu považujeme obvykle území, které má rozlohu přinejmenším několika čtverečních kilometrů.

Další dělení krajiny odpovídá již zmiňovanému členění ekosystémů. Pokud jde o přírodní krajinu, ta se vyvíjela bez zásahu člověka. Takovou krajinu ovšem v Evropě až na nepatrné výjimky (vrchohy hor, rozsáhlá rašeliniště apod.) již nenajdeme. Na našem kontinentě převládá krajina kulturní, vznikající společným působením přírodních činitelů a lidské civilizace.

Stejně jako složky životního prostředí, i krajinu můžeme přehledně rozdělit podle činnosti člověka, která v ní převládá. V ČR tvoří více než polovinu rozlohy státního území zemědělská krajina, zaměřená na zemědělskou výrobu. Na třetině území ČR se rozkládá lesohospodářská krajina; tento výraz naznačuje, že jde o člověkem obhospodařovaný les. Těžební krajinu známe dobře kupř. z Mostecká nebo Ostravska. A konečně i lidská sídla jsou krajinou, a to sídelně-průmyslovou.

Obsah

MINULÉ KRAJINY	11
Pirani a staré panny	11
Co je krajina	11
Velký třesk	12
Čtvrtohory neboli kvartér	13
Ledové bezlesí	15
Geologický dnešek	17
Revoluce - tentokrát neolitická	19
Člověk ničitel	25
Strom krále Šalamouna.....	27
Řecko - antická eroze	28
Klimatické optimum	32
Bojohemum.....	33
Poušť a deštné pralesy.....	43
Kyselý dešť	47
Příklad Třeboňska	49

KRAJINOTVORNÉ

PROGRAMY 51

Historie programů.....	51
Důsledky povodní.....	81
Zabezpečování programů	88
Závěry z povodní 1997-8	112
Výhled krajinotvorných programů....	113
Ekonomické aspekty	119

NADĚJNÉ VYHLÍDKY..... 122

Projekt Acacia.....	122
Vegetační stupně a smrk	128
Jako pták Fénix.....	137
Závěr	139

Obal: meandry Vltavy u Želnavy v NP Šumava

1 PP Váha u obce Volárna v okrese Kolín

2 - 3 CHKO Český ráj byla první chráněnou krajinou oblastí v naší republice

4 - 5 Jeden z drobných rybníčků u obce Úklid na Sedčánsku

Voda

Voda představuje nejrozšířenější látku na Zemi a zároveň naprosto nezbytnou podmínku života. Tato jednoduchá chemická sloučenina vznikla v procesu utváření Země a zdá se, že od té doby je jí na naší planetě víceméně konstantní množství. Je však nerovnoměrně rozloženo. Přes 97 % vody je ve světových oceánech a slaná voda je pro člověka do značné míry nepoužitelná. Lidstvo se tedy musí spokojit se zbývajícími třemi procenty a to mu dělá v posledních tisíciletích stále větší problémy. Je vlastně obrovské štěstí, že nedochází k fyzické spotřebě vody, ale mluvíme o tzv. ekonomické spotřebě. V průběhu svého koloběhu, ve styku s člověkem, se mění vlastnosti vody - chemické příměsi, barva, teplota ap. Voda má velkou samočistící schopnost a člověk zatím nedokázal vodu trvale znehodnotit. Jak roste počet obyvatelstva a zvyšují se jeho nároky, zvyšuje se i celkový objem spotřebované vody. Zatím má v tomto ohledu lidstvo stále ještě rezervy, na některých místech se však stává voda limitujícím faktorem dalšího rozvoje společnosti. V naší republice nemůžeme s vodou plynat neboť naprostou většinu vody získáváme ze srážek. Toto množství se odhaduje asi na 94 km³ ročně. Její nedostatek jsme již pocítili ve srážkově podnormálních letech. Při globálním oteplování bude nedostatek vody jedním z největších problémů naší republiky.